

Veszélyeztetett fajok nemzetközi illegális kereskedelmének tendenciái

DR. ZSIGMOND CSABA C. R. ALZREDES NKE RTK
(RDI DOKTORANDUSZA)

A veszélyeztetett fajok iránti kereslet

Eleinte (őskor):

Létfenntartás (étkezés, ruházkodás)

Mára megjelentek a luxuscélok

Státusz szimbólum,

Trófeák,

Gyógyhatású készítmények,

Hobbiállatok

A nemzetközi csempészhálózatok kialakulása

Kereslet

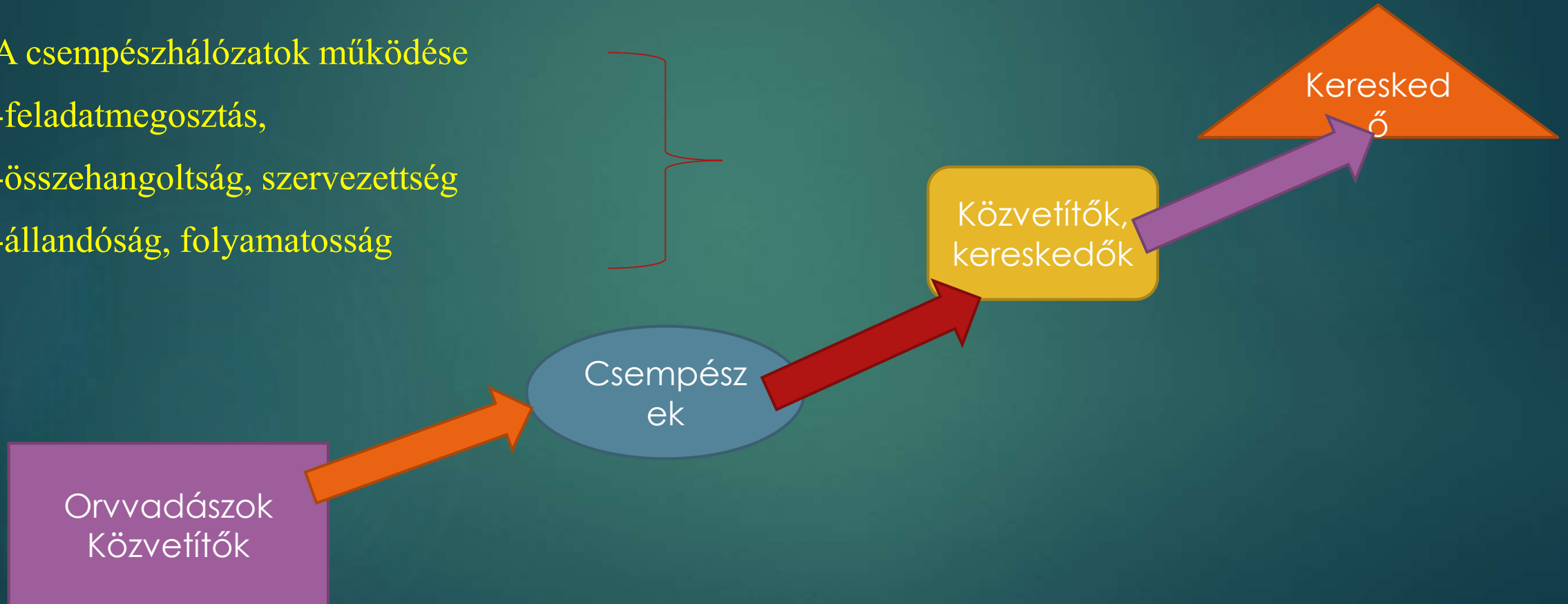

Árumozgás

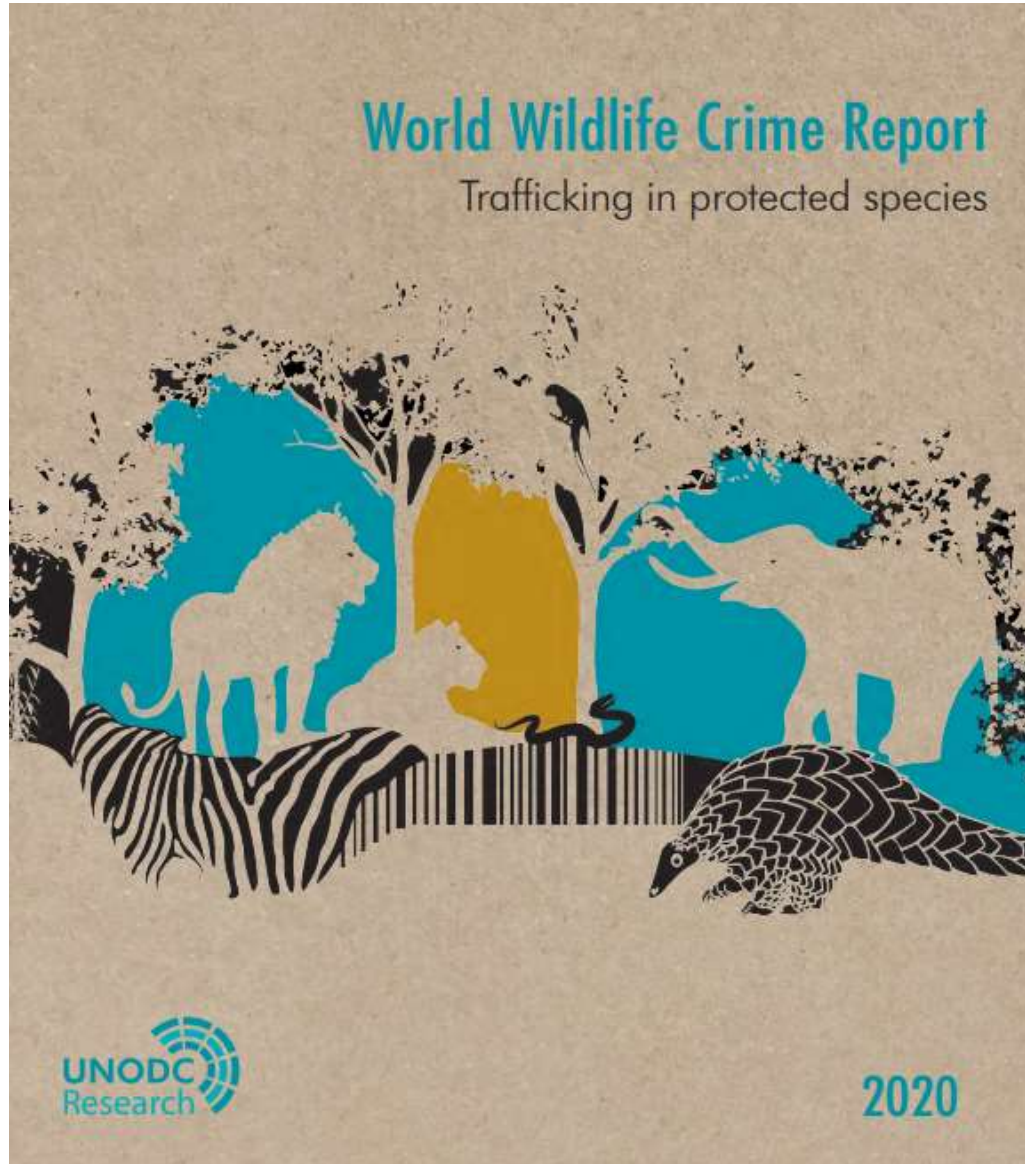

Nemzetközi állat és növénycsempészet jellemzői

A csempészhálózatok működése

- feladatmegosztás,
- összehangoltság, szervezettség
- állandóság, folyamatosság

Nemzetközi
tendenciák
globálisan
statisztika
alapján

Fig. 1 Number of seizures in World WISE by year

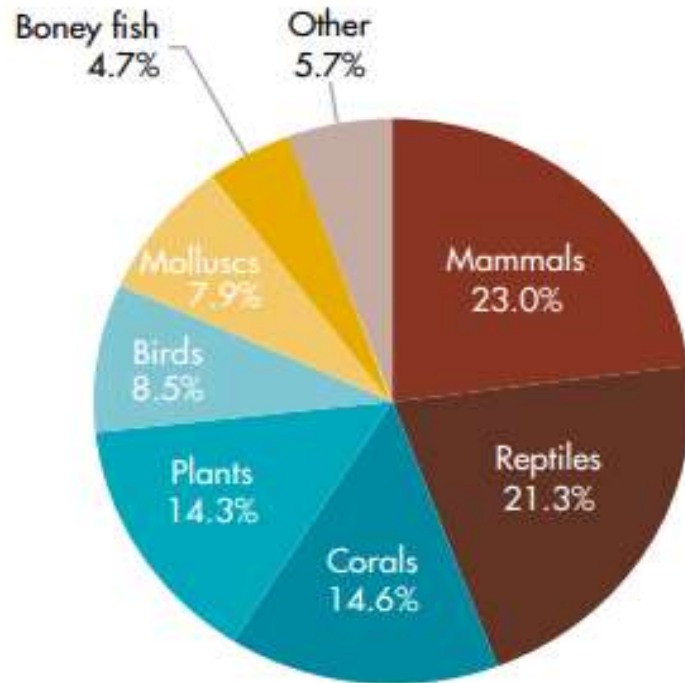

Source: UNODC World WISE Database

* At the time the data processing for this report was finalized, the data collection for seizures made in 2018 was not yet complete.

Lefoglalások
éves száma
1999-2018

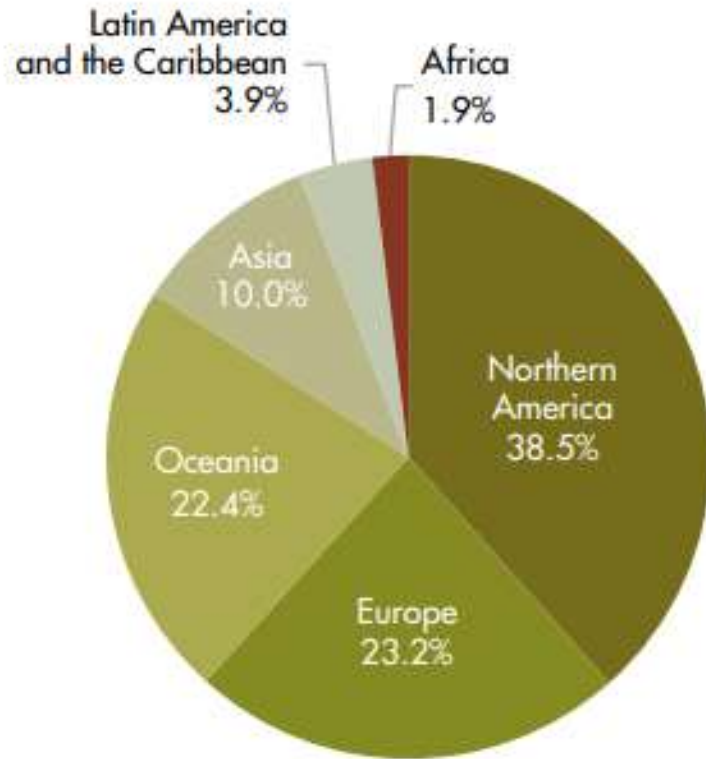
Fig. 2 Share of all seizure incidents in World WISE by taxonomic category, aggregated 1999-2018

Source: UNODC World WISE Database

Lefoglalások
megoszlása
rendszerinti
besorolás
szerint

Fig. 2 : Share of regional sources of seizures in World WISE

Source: UNODC World WISE Database

Lefoglalások
megoszlása
kontinensek
vonatkozásában

Az UNODC jelentés által kiemelt illegális árúk

- ▶ Rózsafa
- ▶ Elefántcsont és orrszarvú tülök
- ▶ Tobzoska
- ▶ Nagymacskák
- ▶ Európai angolna

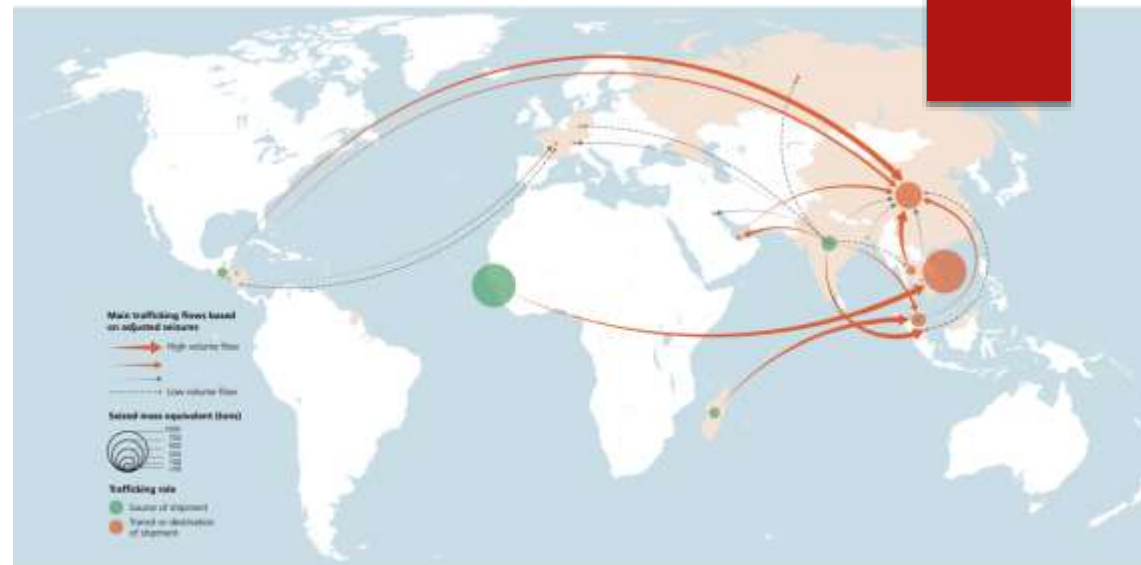
UNODC

United Nations Office on Drugs and Crime

Rózsafa

- ▶ 33 fajtája, ebből legkeresettebb 5 faj
- ▶ 2016 óta CITES II
- ▶ Bútorkészítésre használják
- ▶ Fő felvásárlópiac: Kína
- ▶ Bejegyzett kínai vállalatok importálják
- ▶ Korrupciós csatornákat használnak, hamis kísérőokmányok

Source: UNODC World WISE Database

The boundaries and names shown on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.
The year 2018 is based on partial data.

Fig. 1 Imports of “tropical wood in the rough” (US\$ millions) in 2018

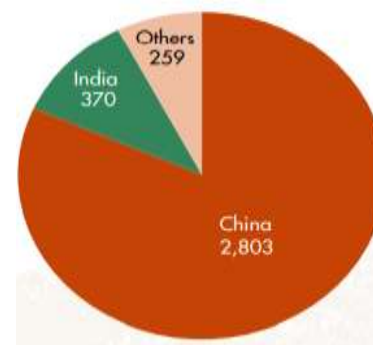
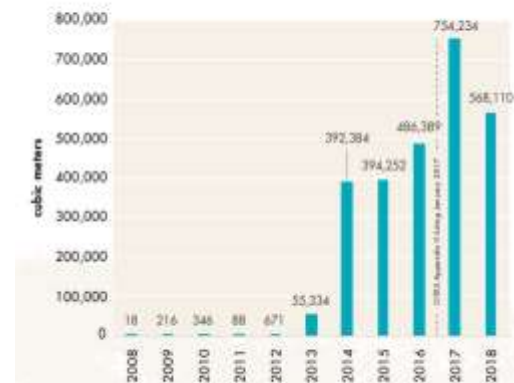

Fig. 5 Volume of kosso logs (cubic meters) exported from Nigeria and imported by Asian countries, 2008-2018 (trade suspended October 2018)

Source: World Trade Atlas, UN Comtrade

Elefántcsont

Shipping flow map - Elephant ivory (2014-2018)

- ▶ Bejegyzett vállalatok, sokszor fedővállalkozások
- ▶ Rejtve, hamis kísérőokmányokkal csempészik
- ▶ Szállítás konténerekben hajón
- ▶ Az elefántcsont kereskedelmet egyre több állam (USA, Kína, Thaiföld) tiltja be teljesen

Orrszarvú tüllök

- ▶ Régi tévhiten alapul a keresleti igény (gyógyító hatású)
- ▶ Több szintű szervezett csempészkereskedő hálózatok alakultak ki
- ▶ Fekete piaci ár: 1000 USD<

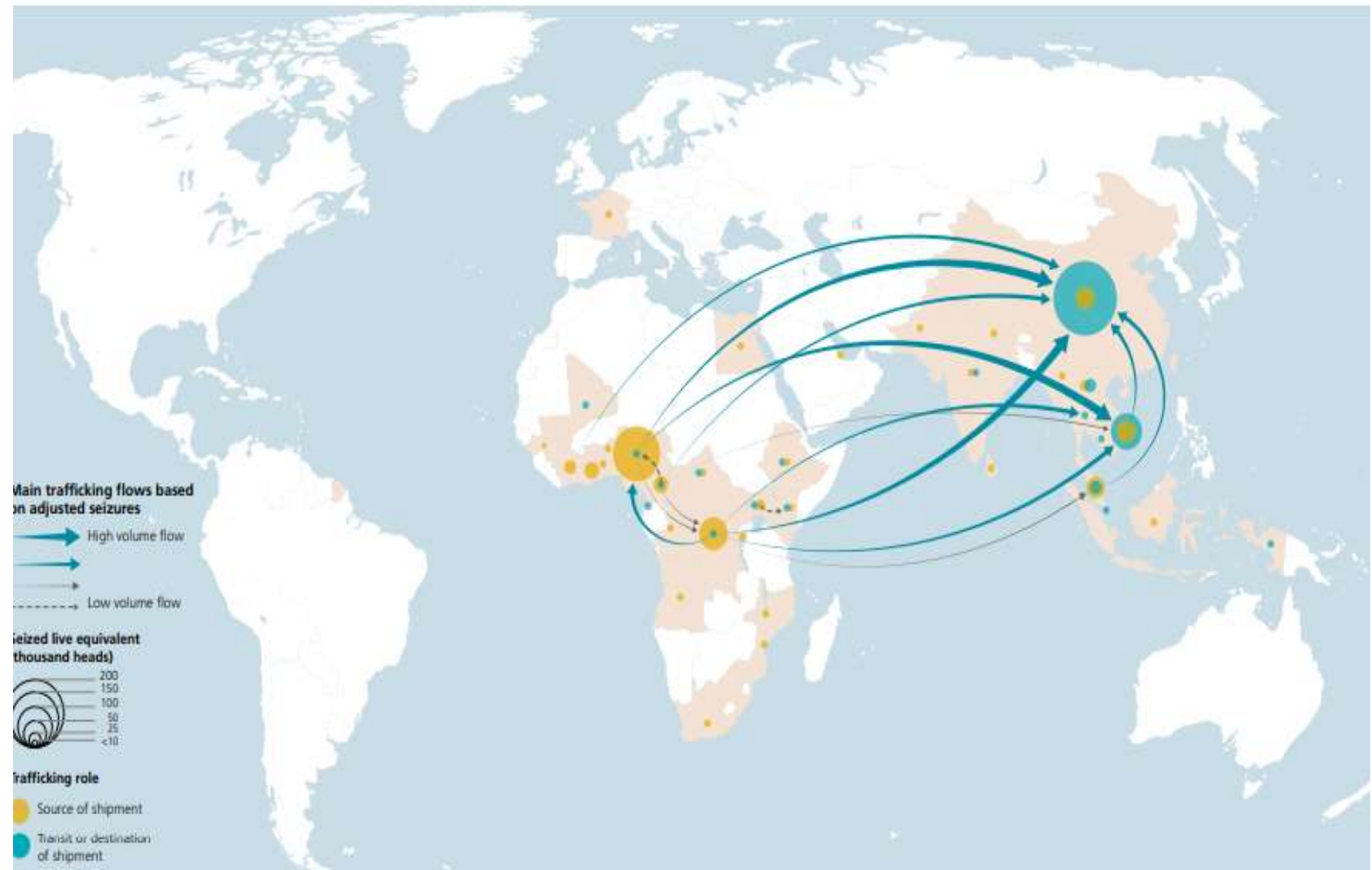

Tobzoska

- ▶ A tobzoskákat a pikkelyei, illetve húruk miatt keresik.
- ▶ 2015 óta CITES I
- ▶ Évente 150.000 egyedet szállítanak Kínába
- ▶ A fekete piaci ára 176 milliárd USD
- ▶ A forrásországokban 7-13 USD 1 kg tobzoska
- ▶ A célországban 250 USD 1kg

Map 1

Main trafficking flows and reported origins/destinations of seized pangolin scales (2007-2018)

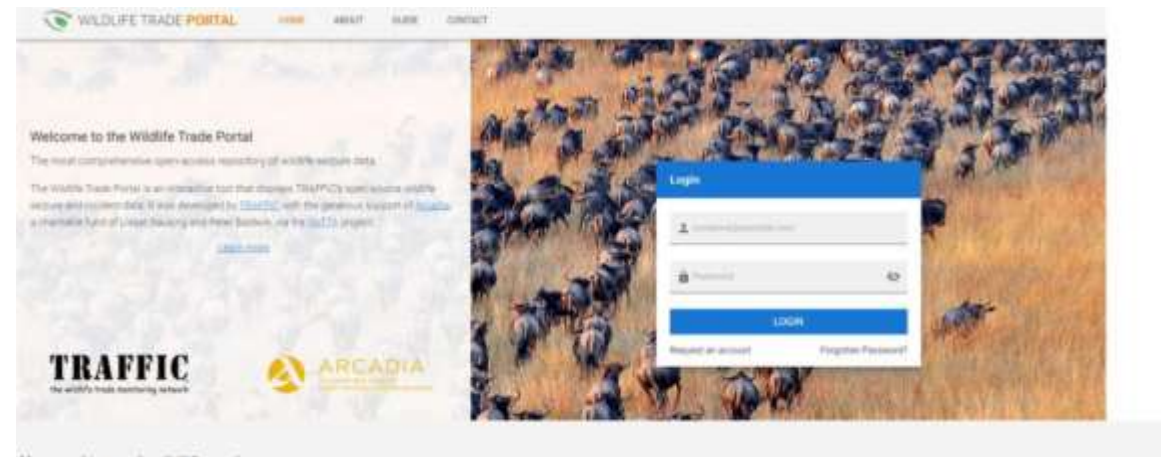
Lefoglalások száma az EU területén 2015-2020

A WILDLIFETRADE
PORTAL ADATAI
SZERINT

A kutatás módszertana

- ▶ Kutatás adatbázisban (wildlife trade portal)
- ▶ 2015-2020 között az összes EU ország vonatkozásában végrehajtott lefoglalás lekérdezése, és elemzése
- ▶ A nyert adatok alapján:
Elemzés, tendenciák megállapítása

TRAFFIC[®]
the wildlife trade monitoring network

Országok	Az EU-n kívülről származó lefoglalások	Belföldi lefoglalás	összes lefoglalás
Ausztria	2	0	2
Belgium	3	1	4
Bulgária	1	0	1
Horvátország	0	0	0
Ciprus	0	0	0
Cseh Köztársaság	5	3	8
Dánia	2	0	2
Észtország	1	0	1
Finnország	0	0	0
Franciaország	15	24	39
Németország	21	3	24
Görögország	14	3	17
Magyarország	0	0	0

Ország	Az EU-n kívülről származó lefoglalások	Belföldi lefoglalás	Összes lefoglalás
Írország	3	2	5
Olaszország	15	13	28
Lettország	1	0	1
Litvánia	0	0	0
Luxemburg	0	0	0
Málta	2	0	2
Hollandia	13	4	17
Lengyelország	173	6	179
Portugália	1	2	3
Románia	0	0	0
Szlovákia	0	0	0
Szlovénia	0	0	0
Spanyolország	16	17	33
Svédország	0	1	1
Lefoglalások összesen	288	79	367

Tendenciák az Európai Unió vonatkozásában

Import tendenciák

Azon adatcsoportok alapján, melyek 10< esetben fordultak elő:

- gyógyhatású készítmények,

- korallok,

- elefántcsont,

- vörös hiúz bundája,

- egzotikus madarak.

- görög teknős.

Gyógyhatású készítmények

Ukrajna Lengyelország

- Tengeri csikóhal (sárga csikóhal=hippocampus kuda) tartalmú tabletták, a faj 2004 óta a CITES II ben szerepel,
- Orvosi pióca (hirudo medicinalis) tartalmú krémek, balzsamok, vagy élő orvosi pióca, a faj 1986 óta a CITES II ben szerepel)

Lefoglalások adatai részletesen

Tengeri csikóhal

- ▶ A vizsgált időszakban az összes lefoglalási esetszám: 29 eset
- ▶ A vizsgált időszakban összesen 12,460 db tengeri csikóhal tartalmú tablettát foglaltak le a hatóságok
- ▶ Élő hal: 291 db
- ▶ A legkisebb szállítmány: 100 db
- ▶ A legnagyobb szállítmány: 4300 db

Lefoglalások adatai részletesen

Orvosi pióca

- ▶ Orvosi pióca kivanot tartalmazó balzsam, összesen 274 db-ot foglaltak le, 36 esetben, azaz átlagosan egy lefoglalás 7,6 doboz volt,
- ▶ A legkisebb tétel 2 db, míg a legnagyobb 35 doboz volt,
- ▶ Élő piócát 5,986 db-ot foglaltak le, 8 esetben, átlagosan 748 db-ot kíséreltek meg csempészni,
- ▶ Élő pióca esetén legkisebb tétel 38 db míg a legnagyobb 3048 db volt.

Korallok

- ▶ A vizsgált időszakban összesen 22,051 kg-ot foglaltak le,
- ▶ Két esetben extrém mennyiségű korallt: 8 és 14 tonnás szállítmányt,
- ▶ A két extrém esetet leszámítva összesen 51,03 kg korallt foglaltak le, 42 esetben, átlag 1,22 kg korallt.
- ▶ A legkisebb mennyiség 0,2 kg míg a legnagyobb 6,4 kg volt.
- ▶ Erősen megoszlanak a forrás és célországok
- ▶ Jellemzően turista céllal utazók hozták be

Elefántcsont

- ▶ Az elefántcsontot nagyrészt kifaragva, vagy ritkábban még feldolgozatlan agyar formájában csempészik az EU területére
- ▶ A vizsgált időszakban összesen 2722,2 kg elefántcsontot vagy abból készült tárgyat foglaltak le, illetve 971 db elefántcsontból készült tárgyat. (Ennél a tételnél volt olyan eset, ahol a lefoglalt áru tömege, volt ahol csak a darabszám volt megadva).
- ▶ Összes lefoglalás: 35 eset
- ▶ A 2722,2 kg elefántcsontot 12 alkalommal foglalták le, vagyis egy-egy lefoglalás alkalmával átlagosan 226,85 kg-ot. A 971 db elefántcsont tárgyat 23 alkalommal, vagyis átlag 42,2 db-ot.
- ▶ 21 esetben az területére való belépéskor, 14 esetben már valamely EU tagállamban belföldi lefoglalás

Vörös hiúz

USA GÖRÖGORSZÁG

A vörös hiúz bundájából készült ruházati terméket a vizsgált időszakban összesen 309,6 kg-ot (15 eset), illetve ezen kívül 38 db-ot (2 eset) foglaltak le.

Átlagosan 20,6 kg-ot, illetve ezen felül átlagosan 4,22 db-ot. A legkisebb tétel 9,6 kg, a legnagyobb 300 kg volt, míg a db számban megadott tételek esetében a legkisebb 1 db, míg a legnagyobb 17 db.

Egzotikus madarak

- ▶ Mexikó Spanyolország
- ▶ Légi úton, kézipoggyászban !!!
- ▶ 8 esetben összesen 1254 egyedet, a legkisebb tétel 8 egyed, míg a legnagyobb 856 egyed volt.

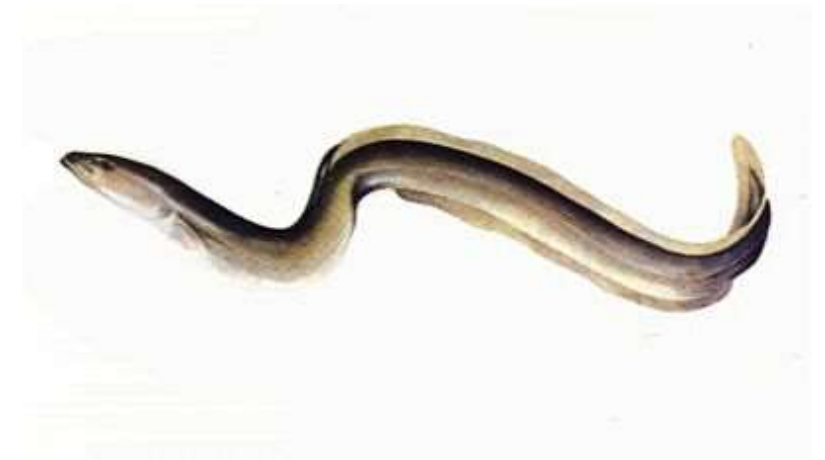
Görög teknős (testudo hermani)

- ▶ Élve fogják be, házi kedvencként értékesítik
- ▶ A dél-európai országokban őshonos
- ▶ Nagy mennyiségű a lefoglalások, összesen 2767 db-ot, 16 esetben
- ▶ Olaszország, Spanyolország és Málta a lefoglalások helye
- ▶ Átlagosan 172,9 db-ot foglaltak le, a legkisebb tétel 1 db míg a legnagyobb 1,100 db.

EXPORT tendenciák

- ▶ Elefántcsont
- ▶ Európai Angolna

Elefántcsont

- ▶ A vizsgált időszakban 27 esetben foglaltak le elefántcsontot,
- ▶ Szinte minden esetben abból készült tárgyakat,
- ▶ összesen 117,314 kg-ot, mely átlagosan 4,34 kg-ot jelentett,
- ▶ a legnagyobb szállítmány 47 kg míg a legkisebb 0,151 kg volt.
- ▶ a szállítmányok majdnem minden esetben Kínába irányultak, és minden esetben postai csomagban adták fel.

Európai angolna

- ▶ Európai angolnát 16 esetben foglaltak le, összesen 1544,2 kg-ot,
- ▶ mely átlagban 96,51 kg,
- ▶ 2 esetben összesen 700,000 db-ot,
- ▶ az illegális angolna szállítmányok az EU területéről elsősorban Kínába irányultak,
- ▶ a csempészet nagyrészt személyi poggyászban történt.

Csoportos bűnelkövetői kategóriák a nemzetközi illegális vadkereskedelemben

A csempészhálózat típusai	Szervezettség szintje	Opportunizmus	Kapcsolat más bűncselekményekkel	Korrupció
Szervezett bűnözői csoport (organized crime group)	+/+	±	+/+	+/+
Vállalati bűnözői csoport (corporate crime group)	+/+	±	-/-	-/+
Szervezetlen hálózat (disorganised crime network)	-/-	+/+	±	±

Ezek a típusok elméleti megközelítések, a valóságban átfedések lehetnek. A jelzések a kevésbé jellemzőtől az erősen jellemzőig mutatják az adott faktort:

-/- ± -/+ +/+

Szervezett bűnözői csoport

▶ Szervezett bűnözői csoport:

bizonyos ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, a jelen Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény elkövetése céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve.

Palermói egyezmény - 2006. évi CI. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14. -én létrejött a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény kihirdetéséről

Védett fajok nemzetközi kereskedelme Magyarországon

Kutatási tevékenység

- ▶ Szakértői interjúk: Rendőrség: KR NNI (3 fő),
- ▶ CSMRFK (1 fő)
- ▶ NAV Repülőtéri Igazgatóság (2 fő)
- ▶ NAV Tompai határátkelő (2 fő)
- ▶ MILVUS alapítvány (Románia)
- ▶ Aktakutatás (rendőrségi bűnügyi iratok):
 - Repülőtéri Rendőr Igazgatóság 2015-2020: 70 db bűnügy
 - Szegedi RK 6 bűnügy természetkárosítás,
 - Makói RK 2 bűnügy természetkárosítás,
 - Nagykanizsai RK 2 bűnügy természetkárosítás,
 - Záhonyi RK 23 bűnügy természetkárosítás,
 - Vásárosnaményi RK 2 bűnügy természetkáros
 - Mátészalkai RK 3 bűnügy természetkárosítás.

A magyarországi csempészet jellemzői

Hazánk mind a három szerepet betölti: azaz tranzit-, célország, illetve korábban forrásország is volt, mára elhanyagolható a forrásországi szerep.

Célország és tranzit forgalom:

Egzotikus állat- és növényfajok (légi úton)

Veszélyeztetett növények

Tranzitforgalom (és korábban forrásország):

Veszélyeztetett növények (hóvirág) - közúti forgalom

Védett madarak – közúti forgalom

Lefoglalások a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren

Postai csomag formájában	54
Személyforgalomban (kézi vagy útipoggyászban)	16
Összesen	70 eset

Lefoglalások a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren

Csempészett termék	Lefoglalási esetek száma
Korall	19
Védett növényt tartalmazó készítmény	17
Kígyóbőr	8
Krokodilbőr	8
Orchidea	2
Rózsafa	3
Emlős állat származéka	2
Elefántcsont szobor	2
Élő papagáj	1
Élő teknős	1
Rovar	2
Élő kaktusz	1
Hal	2

Forrásországok	Esetszám (2015-2021)
India	11
USA	10
Thaiföld	8
Vietnam	4
Indonézia	4
Kína	5
Kanada	4
Andorra	2
Peru	2
Olaszország	1
Brazília	1
Mozambique	1
Dél-Afrikai Köztársaság	1
Mexikó	1
Ghána	1
Svédország	1
Albánia	1
Egyesült Királyság	1
Egyesült Arab Emírségek	1
Maldív szigetek	1
Szaúd-Arábia	1
Curacao	1
Dubai	1
Kuba	1
Egyiptom	1
Grenada	1
Omán	1

Tendenciák a légi importban

- ▶ Csomagban érkező küldeményeket foglalnak le elsősorban
- ▶ Ezeket online rendelik
- ▶ A védett növényeket (pl. indiai törpebogánecs) tartalmazó krémek, gyógyhatású készítményeket indiai gyárak készíti
- ▶ A hüllők bőrből készült termékeket is az USA-ban más országban bejegyzett cégek értékesítik online.
- ▶ A személyforgalomban a korall a vezető termék
- ▶ Jogi anomáliák: megszüntetik előkészületre az online rendeléssel szemben az eljárást,
- ▶ Korall esetén egyszer vádra küldik, máskor megszüntetik azzal, ha valaki azzal védekezik, hogy a tengerparton találta a letört korall darabot

Tendenciák a védett madarak csempészetében

- ▶ Forrásország: Románia
- ▶ Tranzitország: Magyarország, Horvátország, Szlovénia
- ▶ A szállítás minden esetben esetben: furgon (sokszor futárral)
- ▶ Megoszlik, hogy feldolgozva vagy élve szállítják
- ▶ A cél: a madarak ételként való fogyasztása, vagy kedvensként tartása
- ▶ Romániában nem védettek, de hálóval, vagy más módon való befogásuk engedélyhez kötött
- ▶ Szervezetten folyik a befogás: egy ember irányít, többi befogja

Tendenciák a hóvirágcsempészetben

- ▶ Forrásország: Ukrajna
- ▶ Célország: Olaszország
- ▶ Tranzit országok: Magyarország, Ausztria, Szlovénia
- ▶ 2015-2020 között 27 esetben foglaltak le a hatóságok hóvirágot
- ▶ A gyanúsítottak védekezése: valamely hozzátartozójának (édesanya, barátnő, feleség) viszi Olaszországba

A veszélyeztetett fajok nemzetközi illegális kereskedelmének jellemzői

- ▶ Nagy anyagi haszon származik ebből a tevékenységből
- ▶ Enyhe a büntetési tétel
- ▶ Eltérő nemzeti jogi szabályozás, és még eltérőbb jogalkalmazói gyakorlat, a szabályok könnyen kijátszhatók
- ▶ Korrupció, pénzmosás kapcsolódik e tevékenységhez
- ▶ Szervezettség, ami országokon átível
- ▶ A szervezett bűnözői csoportok nem csupán a klasszikus hierarchikus felépítést tükrözik
- ▶ Sikeres ügyek alapja a különböző országok felderítő, rendészeti és igazságügyi szerveinek szoros nemzetközi kapcsolata

Köszönöm a figyelmet !